

SAWA SE EERSTE 40 JAAR (1969-2009)

INLEIDING

Die jaar 1969 was op verskeie terreine 'n besonderse jaar.

Die eerste man op die maan, groot aardskuddings op Tulbagh en omstreke.

SAWA word gestig.

Saamtrekgeld was in die omgewing van 50c per nag. Nuwe motors het skaars meer gekos as 'n stel bande vandag.

Geen slaggate in die paaie nie. Geen tolhekke nie, geen selfone, en GPSe nie.

Daar was ook nie e-pos en internet nie. Dit klink bykans ongelooflik, maar het ons mense nie dalk meer tyd vir mekaar gehad nie en was kommunikasie nie dalk op 'n hoërvlak as wat dit vandag is nie, ten spyte van allerhande hulpmiddels.

VERSLAG OOR SAWA SE EERSTE 40 JAAR (1969-2009)

Veertig jaar gelede het 'n groep mense in geloof vir mekaar gesê hulle moet oorgaan tot die stigting van 'n buitelewe organisasie wat vir hulle 'n kulturele tuiste sal wees. Min het die veertien baanbrekers, waaronder een vrou, wat dit op 26 Julie 1969 te Nigel beplan het, en die 45 wat by SAWA se stigtingsvergadering op 11 Oktober 1969 te Murraypark in Springs teenwoordig was, het die SAWA-boom geplant wat vele vrugte gedra het en steeds dra.

Wat hier volg is 'n oorsigtelike verslag oor SAWA se eerste 40 jaar in 'n neutredop. Ek het die tydperke in dieselfde fases ingedeel soos prof Thys van Zyl dit in sy boek gedoen het en die laaste 11 jaar as "die 21ste eeu" beskryf. Vanweë tydbeperkings sal ek nie alles kan lees nie maar vervat dit in my verslag sodat dit in die notule opgeneem kan word om vir die nageslag bewaar te bly. Oor die afgelope jaar word meer in besonderhede verslag gedoen. Ook dit sal ek nie alles kan lees nie.

PIONIERSJARE (1969-1975): Jan Kasselman (2) en Kobus Vorster (4)

SAWA se eerste veertig jaar kan met 'n fakkelloop vergelyk word wat met 'n gebed op daardie Saterdagmiddag, 11 Oktober 1969, in Springs begin het. Die eerste fase van die wedloop sou die pioniersjare wees en die fakkeldraers Jan Kasselman (oom Kassie), wat dit na twee jaar aan Kobus Vorster oorgegee het. Dit was hierdie twee nasionale voorsitters wat die leiding geneem het om SAWA se voortbestaan te verseker. Daar was 'n goeie grondwetlike basis en hulle was kundige leiers wat uitvoerbare doelstellings gehad het. Hulle het die vereniging uit niksoopgebou sodat dit 'n stewige basis gehad het toe die volgende fase aangebreek het.

Oom Kassie was die skepper van die naam wat as SAWA afgekort is. Die huidige kenteken en vlag is ontwerp. Die organisasie is wyd bekendgestel en "Motorgids",

“Caravan” en “Op Safari” was agtereenvolgens SAWA se spreekbuise. In die pionersjare is vier nasionale toere gereël. Plaatjies vir saamtrekke is ook in gebruik geneem. Oom Kobus het die eerste grondwet opgestel wat reeds op die stigtingsvergadering aanvaar is. Van die begin af was daar ‘n dagbestuur en uitvoerende bestuur. Laasgenoemde is egter saamgestel uit ‘n verteenwoordiger van elke streek. Gedurende die pionersjare was daar nie ‘n kongres nie maar daar het sewe nasionale algemene jaarvergaderings (NAJV’s) plaasgevind.

OORGANG EN NUWE ERA (1976-1980): Willem du Plessis (5)

Toe SAWA ses jaar oud was (Oktober 1975) het Kobus Vorster die fakkel aan Willem du Plessis oorhandig. Dit was die begin van die oorgang na ‘n nuwe era. Daar is ‘n grondige ondersoek gedoen na SAWA se administrasie en grondwet. Die belangrikste veranderings was dat die NAVJ met ‘n jaarlikse kongres vervang is en dat stemming met volmagte afgeskaf is. Die eerste kongres is op 19 November 1977 in Kroonstad gehou. Verskeie vaste en *ad hoc*-komitees is in die lewe geroep. Die jaar 1976 was inderdaad ‘n mylpaal waarin SAWA ‘n “facelift” gekry het en ‘n nuwe era het aangebreek wat geduur het tot in November 1980 toe Willem du Plessis die tuig neergelê en die fakkel aan Chris Pienaar oorhandig het.

Gedurende die “nuwe era” is SAWA se finansiële bestuur op ‘n vaste grondslag geplaas en ‘n begroting in werking gestel. Besondere aandag is aan fondsinsameling gegee. So is ‘n nuwe sleepvoertuig en woonwa as prys in ‘n kompetisie aangebied, ‘n resepteboek is verkoop en ‘n woonwa-jaarboek is gepubliseer. Die ledetal het gedurende die vier jaar van hierdie fase (1976 tot 1980) meer as verdubbel. Daar was oor die algemeen heelwat ontwikkeling gedurende die “nuwe era” en SAWA is verder en hegter as ‘n vereniging gevestig.

TIENERJARE (1981-1988): Chris Pienaar (4); Jurie Groenewald (2); Eddie Leach (2)

Die agt jaar vanaf die kongres in November 1980 staan as SAWA se “tienerjare” bekend. Chris Pienaar was vir vier jaar nasionale voorsitter voordat hy die fakkel aan Jurie Groenewald oorhandig het. Dié fase het in November 1988 geëindig toe Eddie Leach die tuig neergelê het.

Gedurende hierdie jare was daar ‘n paar “eerstes”: Vir die eerste keer het ‘n ere-president ‘n ‘goue’ ketting om gehang, vir die eerste keer was daar nie ‘n stigterslid op die dagbestuur nie, vir die eerste keer het ‘n nasionale voorsitter nie sy ampstermyn voltooi nie, vir die eerste keer is ‘n Presidente-saamtrek gehou en geld ingesamel vir die Presidentsfonds.

Die “tienerjare” is gekenmerk deur besondere pogings om die ledetal uit te brei. Hier het Chris Pienaar ‘n besondere rol gespeel. Op 30 Mei 1981 was daar 11 streke waarvan Vaalrivier (324), Oos-Rand (228) en Pretoria (206) die grootstes was. Dit was onhanteerbaar groot en baie streke het afgestig en daar het ook heelwat nuwe streke bygekom. Die eerste senior burgersaamtrek het in September 1986 plaasgevind. By die

kongres in 1988 is 'n nuwe grondwet aanvaar wat onder andere voorsiening vir gebiedsbesture gemaak het.

Daar was ook 'n grondwetlike krisis waartydens die fakkeldou gebrand het. By die kongres in 1986 word besluit dat lede van die dagbestuur nie ook lede van ander SAWA-besture mag wees nie. Twee van die vyf dagbestuurslede verkies om streekvoorsitters te bly en bedank. Daarna bedank die nasionale voorsitter om persoonlike redes. Daar is geen grondwetlike voorskrifte oor hoe om vakatures te vul nie. Ere-President Chris Pienaar het dadelik die leiding op hom geneem en 'n interim dagbestuur is daargestel. Daarna is 'n rekordgetal nominasies vir die drie vakatures in die dagbestuur ontvang wat 'n aanduiding was dat die lede die erns van die krisis besef het: Drie nominasies vir nasionale voorsitter, drie vir penningmeester en agt nominasies vir addisionele lid! By 'n spesiale nasionale vergadering wat op 23 Mei 1987 gehou is, is Eddie Leach as voorsitter verkies. SAWA het weer 'n voorsitter gehad en die dagbestuur was volledig saamgestel. Die fakkeldou weer helder gebrand. Eddie Leach het dit 1½ jaar later aan Nico Spaumer oorhandig op wie die keuse gevallen het om die nuwe bedeling in te lui.

NUWE BEDELING (1989-1999): Nico Spaumer (6); Christo van der Merwe (5)

Die nuwe bedeling het by die kongres in 1988 begin en by SAWA se feeskongres om die vereniging se 30ste bestaansjaar te vier, in Desember 1999, geëindig. Gedurende hierdie tydperk was Nico Spaumer (ses jaar) en Christo van der Merwe (vyf jaar) nasionale voorsitters.

Met die kongres in 1988 is 'n nuwe grondwet en 'n nuwe bestuurstyl vir SAWA goedgekeur. Dit is duidelik dat Nico Spaumer SAWA se belang ernstig op die hart gedra het. Hy het geglo dat 'n mens self nie groter as SAWA moet wees nie. In November 1991 het hy opgemerk dat gebiedsbesture besig was om hulle te vestig as een van die voorste bestuursmeganismes in SAWA. In SAWA se 21ste bestaansjaar (1990) is daar 'n rekordgetal van 527 nuwe lede gewerf. Op 30 Junie 1992 was die ledetal 1989, die hoogste sedert stigting. Die 'magiese' getal van 2000 lede kon egter nie bereik word nie.

Die eerste twee vroue voorsitters in SAWA is in 1992 verkies (Ralie Roodt, Kransberg en Frieda Burger, Verwoerdburg). Daar is verder baie aandag gegee aan senior burgeraangeleenthede maar dis deurgaans beklemtoon dat senior burgers nie 'n klub binne 'n klub mag wees nie. Hulle het veral met hulle toere belangrike ambassadeurs vir SAWA geword.

In 1989 het SAWA die SA Woonwa- en Kampeerraad gehelp met die gradering van woonwaparke. Weens 'n behoefte by die verskillende woonwa-verenigings om uit een mond te praat is die Federasie van Woonwa- en Kampeerklubs op 16 September 1989 in Johannesburg gestig. SAWA het deur die jare 'n belangrike rol in die Federasie gespeel.

SAWA se grootste saamtrek tot op datum was die Presidente-saamtrek by Witbankdam waar 406 woonwaens was (Paasnaweek 1990). In Oktober van dieselfde jaar is daar vir vyf dae by Heidelbergkloof feesgevier om SAWA se 21ste verjaarsdag te vier. Daar was 313 woonwaens. In 1992 is die eerste oop NUB gehou waar streekbesture die vergadering

kon bywoon. Die eerste 100+ waar mense wat 100 en meer saamtrekke agter die blad het, is die naweek van 21 Oktober 1995 by Joos Beckerwoonwapark in Pretoria gehou. Toe Kongres 1992 in Desember te Oudtshoorn gehou is, het daar 'n merkwaardige toneel hom afgespeel. Drie toere het buite die dorp bymekaar aangesluit en 75 woonwaens is deur die verkeersafdeling deur die strate van die dorp begelei.

SAWA het deur die jare ook 'n bydrae tot verkeersveiligheid gelewer. Na gesprekke met Shell en die destydse NVVR het SAWA 'n hele aantal projekte by Shell Ultra Cities geloods waar reisigers se woonwaens gratis nagegaan en verversings bedien is. In April 1996 is met die eerste kontreifees by Thabazimbi se wildsfees begin. Daarna het die Druifefees (Nylstroom) en Sitrusfees (Buffelspoort) gevvolg. Met CI Caravans as borg is die eerste nasionale sleepkompetisie in 1989 gehou. SAWA-deelnemers het baie goed gevaar. Nadat die borg sy steun onttrek het, het SAWA sedert 1995 met die kompetisies voortgegaan.

Die elf jaartydperk (1988-1998) was nie net 'n "nuwe bedeling" wat SAWA se bestuurstyl betref nie. Ook die Republiek van Suid-Afrika het drastiese politieke ontwikkelinge beleef. SAWA het gelukkig van die begin af politiek uit sy organisasie geweer en ongedeerd by die nuwe orde aangepas.

DIE 21STE EEU (2000-2009): Frank Jacobs (7); Jurie Dreyer (3)

By die kongres in Desember 1999 het Christo van der Merwe uitgetree en die fakkel aan Frank Jacobs oorhandig. Die 21ste eeu het aangebreek. Gedurende hierdie tydperk is 'n nuwe rekenaarstelsel ontwikkel vir die lede-register, voorrade en finansies. In Maart 2000 het die eerste nasionale nuusbrief (SAWANANT) in 'n nuwe formaat verskyn. In die tydperk 1999 tot 2006 is veral gekonsentreer op uitbreiding op die platteland. Die SAWA-President, Pierre Badenhorst, is op 18 Maart 2002 in die tuig oorlede. Vanaf 2002 is begin om die aanbieding van toekennings by die kongres meer aantreklik te maak. Die "SWOT" analise in 2002 was 'n dagbestuursinisiatief wat vinnig na die streke verprei het. Die oefening het verseker dat SAWA nie stagneer nie maar steeds in 'n groefase bly. Die eerste SAWA-fietsfees is tydens die Paasnaweek in 2002 by die Presidente-saamtrek op Potchefstroom gehou. Daarna is daar nog ses agtereenvolgende jare met hierdie grootse projek voortgegaan. SAWA het in 2002 'n K53-werksessie in Bloemfontein bygewoon en dit die volgende jaar saam met ander belanghebbendes opgevolg in 'n gesprek met die Departement van Vervoer. Die eerste Bonanza-saamtrek is ook in 2002 by Weesgerus gehou. Lede wat die 2003-Presidente bygewoon het, kon terugvoer oor die saamtrek gee deur 'n vraelys in te vul. Onder leiding van 'n personeelkonsultant het die NUB in 2005 tydens 'n naweeksaamtrek 'n spanbou-aksie gehou. In dieselfde jaar het die NUB die grondwet geanalyseer, verouderde elemente verwijder en herskryf. Die webwerf www.sawa.org.za is in 2005 geloods maar het eers in Januarie 2007 van die grond af gekom. Die eerste Noordelike Presidente het in Maart 2005 by die Eiland-vakansieoord nabij Letsitele plaasgevind. Daar is gedurende die stabiliseringstydperk nie genoeg aandag aan ledewerwing gegee nie. Die situasie is dat die organisasie kan stagneer en

uiteindelik kan verdwyn (Frank Jacobs, Maart 2006). Die hersiene sangbundel is by die kongres in 2006 vrygestel.

In Oktober 2006 het Frank Jacobs die fakkel aan my (Jurie Dreyer) oorhandig het. Hy het van die begin af klem gelê op oop verhoudings en 'n deelnemende bestuurstyl. By die oop NUB in Februarie 2007 is beklemtoon dat mense positief en inklusief moet wees wanneer dit by ledewerwing kom. Op 10 Maart 2007 is 'n konsert in Pretoria aangebied met Jannie Moolman en Rina Hugo as kunstenaars. By die 2007-kongres is 'n nasionale meritetoekenning aan 'n dertienjarige SAWA-seun gemaak wat as tolk optree vir die dowe lede van streek Bosveld. By die oop NUB in Februarie 2008 is veral klem gelê op die belangrikheid van kommunikasie. Daar is ook 'n unieke versekeringskema vir SAWA-woonwaens wat deur *Carasure* onderskryf word, bekendgestel. Die sewende en laaste SAWA-fietsfees is op 5 April 2008 gehou. 'n Gebrek aan voldoende borge het verhoed dat dit verder kon plaasvind. Daar is in die loop van 2008 begin gereed maak vir SAWA se veertigjarige feesvierings wat hulle hoogtepunt by die 2009-kongres sou bereik. Tydens 'n AJV van streek Kiepersol het daar 'n voorstel van die vloer afgekom (deur Magriet Baker) dat die vierings nie beperk moet word tot 'n feeskongres nie maar dat SAWA se besture landwyd geleenthede moet reël om almal te laat deel in die vreugde. Die voorstel is aanvaar en deur die Dagbestuur geïmplementeer. Feesembleme (ontwerp deur Helmut Lubbert) is beskikbaar gestel met "veertig jaar van lekker kamp" (geskep deur Wilhelm Lombard) as slagspreuk. Op 17 Junie 2008 het 'n indaba van rolspelers in die kamperingsbedryf in Kempton Park plaasgevind. Op 18 Oktober 2008 vind 'n nasionale sleepkompetisie by Koppisol naby Vereeniging plaas. Dit is onder die vaandel van die Federasie van Woonwa- en Kampeerkubs gehou maar SAWA is op 'n laat stadium gevra om al die reëlings te tref. Dit was 'n groot sukses. Daar is besluit om die 100-Plus saamtrekke te desentraliseer sodat daar elke jaar saamtrekke in die Wes-Kaap, Oos-Kaap, Vrystaat en noordelike provinsies sal wees. 'n Opgekikkerde weergawe van die webwerf www.sawa.org.za met die oog op die feesjaar is tydens die kongres in 2008 bekendgestel. Die nasionale voorsitter het in sy verslag 'n ernstige beroep op lede gedoen dat die SAWA-waardes uitgeleef moet word.

Daar verskyn tydens die feesjaar 2009 drie gedenkuitgawes van die nasionale nuusbrief, SAWANANT. Daar is by vier geleenthede gesprekke gevoer met vroeë SAWA-lede wat deelgeneem het aan 'n klankopname waar hulle oor interessanthede en belewinge in die eerste 40 jaar van SAWA se bestaan gepraat het. Daar is gedurende die Paasnaweek se Presidente-saamtrek 'n baie geslaagde kaskarfees gehou. Dit het in die plek van die vlugbal plaasgevind en is die opvolger van die fietsfeeste wat aanvanklik ook by die geleentheid plaasgevind het. Feitlik al die gebiede en baie streke het SAWA se veertigjarige bestaansjaar gevier.

Uit: Jaarverslag deur Jurie Dreyer (nasionale voorsitter) tydens die SAWA-kongres in 2009

BRONNE

Die SA Woonwa-Assosiasie 1969-1999 deur MC van Zyl
SAWANANT, nasionale nuusbrief, 2000 tot 2009
Navorsing deur Johann Lemmer